

Ze tmy do svetla

PRACOVNÝ LIST Č.6

ZNOVUZRODENIE V JEŽIŠOVI

PODNETY K PRÍPRAVE NA BIBLICKÚ SÚŤAŽ BIBLIA PRE VŠETKÝCH 2020

**BIBLIA PRE
VŠETKÝCH 2020**

**DIECÉZNY KATECHETICKÝ ÚRAD
BRATISLAVSKEJ ARCIDIECÉZY**

Jn 3, 1-21

Medzi farizejmi bol človek menom Nikodém, popredný muž u Židov. On prišiel v noci k Ježišovi a povedal mu: „Rabbi, vieme, že si prišiel od Boha ako učiteľ, lebo nik nemôže robiť také znamenia, aké ty robíš, ak nie je s ním Boh.“ Ježiš mu odpovedal: „Veru, veru, hovorím ti: Ak sa niekto nenarodí zhora, nemôže uzrieť Božie kráľovstvo.“ Nikodém mu vrazil: „Ako sa môže človek narodiť, keď je už starý? Azda môže druhý raz vojsť do lona svojej matky a narodiť sa?“ Ježiš odpovedal: „Veru, veru, hovorím ti: Ak sa niekto nenarodí z vody a z Ducha, nemôže vojsť do Božieho kráľovstva. Čo sa narodilo z tela, je telo, a čo sa narodilo z Ducha, je duch. Nečuduj sa, že som ti povedal: Musíte sa znova narodiť. Vietor veje, kam chce; počuješ jeho šum, ale nevieš, odkiaľ prichádza a kam ide. Tak je to s každým, kto sa narodil z Ducha.“ Nikodém sa ho opýtal: „Ako sa to môže stať?“ Ježiš mu odvetil: „Ty si učiteľ Izraela a toto nevieš? Veru, veru, hovorím ti: Hovoríme o tom, čo poznáme, a svedčíme o tom, čo sme videli, a neprijímate naše svedectvo. Ak neveríte, keď vám hovorím o pozemských veciach; akože uveríte, keď vám budem rozprávať o nebeských? Nik nevystúpil do neba, iba ten, čo zostúpil z neba, Syn človeka. A ako Mojžiš vyzdvihol na púšti hada, tak musí byť vyzdvihnutý aj Syn človeka, aby každý, kto verí, mal v ňom večný život.“

Ved' Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna, aby nezahynul nik, kto v neho verí, ale aby mal večný život. Lebo Boh neposlal Syna na svet, aby svet odsúdil, ale aby sa skrze neho svet spasil. Kto v neho verí, nie je súdený. Ale kto neverí, už je odsúdený, pretože neuveril v meno Jednorodeného Božieho Syna. A súd je v tomto: Svetlo prišlo na svet, a ľudia milovali tmu viac ako svetlo, lebo ich skutky boli zlé. Ved' každý, kto zle robí, nenávidí svetlo a nejde na svetlo, aby jeho skutky neboli odhalené. Ale kto koná pravdu, ide na svetlo, aby bolo vidieť, že svoje skutky koná v Bohu.

Odporúčaná metóda práce s Božím slovom: metóda Bludesch

POROZUMENIE TEXTU

- V gréčtine je použité rovnaké slovo s významom znova aj zhora - Nikodém hovorí o narodení znova a Ježiš o narodení zhora, z Ducha Božieho.
- Ak si pokrstený, si znovuzrodený z vody a z Ducha, lebo "krst je sviatosť znovuzrodenia skrze vodu v slove." KKC 1213
- Cesta spásy nemá žiadny iný dôvod ako je Otcova nezištná, nepodmienená láska. Otec tak prekonáva priepasť, ktorá vznikla medzi ním a človekom. Zdôraznenie Otcovej lásky a veľkosti jeho daru sa ukazuje i v zmene označenia: nie Syn človeka, ale jednorodný Syn je darovaný. Práve toto druhé označenie ukazuje, že Otec dal to, čo je mu najdrahšie a najcennejšie: svojho milovaného Syna. Snáď je tu polemika s vtedajšími predstavami Mesiáša, ktorý mal zničiť všetkých zlých a nepriateľov Izraela. Oproti tomu evanjelista hlása, že Syn prichádza zachrániť všetkých bez rozdielu, nie len jednu vyvolenú časť (len tých „dobrých“).

Slovník

Farizej - oddelený, jedna z náboženských židovských skupín, mali veľký vplyv na ľud. Farizeji sa svojou vernosťou predpisom Tóry a zachovávaním kultovej čistoty pokladali za oddelených od obyčajných ľudí. Ježišov kritický postoj voči farizejom sa vzťahuje na ich formalizmus, pokrytectvo, namyslenosť a prílišné zachovávanie vonkajších predpisov

Nikodém - Význam mena: národný hrdina, víťaz národa (gr.)

Prominentný Žid z čias Ježiša Krista sa spomína len v štvrtom evanjeliu. Meno Nikodém je gréckeho pôvodu, no v tom čase nebolo medzi Židmi nezvyčajné dávať aj cudzie mená. Nikodém bol farizej a učiteľ zákona. Z troch častí Jánovho evanjelia, kde sa spomína jeho meno, je najznámejšia jeho nočná návšteva u Ježiša (Jn 3, 1-21). Medzi farizejmi bol výnimočný tým, že nebol Ježišovým odporcom, naopak, sám sa usiloval pochopiť učenie, ktoré Ježiš priniesol. Ježiš ho nazýva učiteľom Izraela. Zdá sa, že mal vysoké postavenie medzi Židmi a jeho meno znamenalo veľa. V ďalšej príhode ho Ján vykresľuje ako Kristovho obrancu. Z toho môžeme usudzovať, že si zobral k srdcu Ježišovo učenie, aj keď nebol jeho zjavným učeníkom. Nakoniec sa spomína v Jn 19,39. Spolu s Jozefom z Arimatey zabalzamovali Ježišovo telo a pochovali ho.

Mojžiš - vodca, ktorý vyviedol Izraelitov z egyptského otroctva. Boh skrze neho urobil mnohé znamenia a zázraky, 10 egyptských rán, rozdelenie Červeného mora, na Sinaji mu dal Desať prikázaní. Je predobrazom Ježiša ako osloboditeľa ľudí z otroctva hriechu.

had vyzdvihnutý na púšti - Jedným z nezabudnuteľných príbehov o putovaní Izraelitov na púšti je príbeh o tom, ako ich napadli jedovaté hady. Tieto nebezpečné plazy boli odpoveďou na ich nespokojnosť a ich uštipnutie spôsobilo mnohým smrť. Ľudia volali k Bohu o pomoc a Jahve im odpovedal prostredníctvom Mojžiša, ktorému kázal zhotoviť medeného hada a zavesiť ho na žrd' tak, aby ho mohli všetci vidieť. Keď niekoho hady

hrýzli a on sa pozrel na medeného hada, ostal nažive (Nm 21, 6 – 9). Ľudia boli na smrť vydesení a Boh bol ich jedinou nádejou.

O pár storočí neskôr Ježiš pripomenul tento príbeh o Izraelitoch Nikodémovi. Ako bol vtedy medený had jedinou záchranou pre Izraelitov, tak je Ježiš našou. Nás všetkých zasiahla nákaza hriechu a keby nás Boh neuzdravil, tiež by sme boli odsúdení na smrť. Tento jed môže byť silný, avšak stráca účinnosť, keď s vierou pozrieme na kríž, na ktorom zomrel Ježiš za naše hriechy.

Duch - Duch Boží, Duch Svätý. Symbolmi sú vietor, dych, oheň, vzduch, voda. Pripomína nám, že Boh je tajomstvo. Duch spôsobuje vnútornú premenu.

lono matky - maternica, miesto vývoja dieťaťa pred narodením

Božie kráľovstvo - Kráľovstvo božie alebo kráľovstvo nebeské (v súlade s rabinistickým úsilím Nový zákon obchádza meno Božie) sa priblížilo vystúpením Jána Krstiteľa (Mt 3,2) a nastalo príchodom Ježiša Krista (Mt 12,28), je medzi ľuďmi (Lk 17,21), naplní sa však až na poslednom súde, na konci sveta (Mt 25,34). Treba sa preto modliť za jeho príchod (Mt 6,10). Vyvolencami kráľovstva Božieho sú Židia, ktorí však stratili naň výhradné právo (Mt 21,43), preto sa kráľovstvo Božie rozširuje na všetky národy (Mt 28,19). Tajomstvo kráľovstva Božieho odhalí Ježiš iba pred svojimi učeníkmi (Mk 4,11), inde o ňom hovorí zvyčajne v podobnenstvách. Kráľovstvo božie patrí predovšetkým chudobným (Mt 5,3), bohatí sa na ňom len ťažko môžu podieľať (Mt 19,23; Mk 10,25), patrí deťom a tým, čo sú podobní deťom (Mt 19,14; 18,3). Kto chce vstúpiť do kráľovstva Božieho, ktorého kľúče dostal Peter (Mt 16,19), musí sa najprv znovuzrodiť (Jn 3,3) a plniť božiu vôľu (Mt 7,21).

Ježiš kladie vo svojom kázaní Božie kráľovstvo na 1. miesto. Koná zázraky a znamenia, ktoré dosvedčujú prítomnosť Božieho kráľovstva. Apoštoli dostávajú poslanie, aby aj oni hlásali evanjelium kráľovstva. Božie kráľovstvo je tajomná realita a poznať ho môže dať len Ježiš. On ju zjavuje poníženým, maličkým, svojim učeníkom.

Jednorodený Syn - Jednorodeným sa nazýva preto, lebo podľa podstaty je iba jeden Syn Boží. Ostatní, ktorí sa nazývajú Božími synmi, majú toto meno z adopcie, a nie podľa prirodzenosti. Apoštol Ján opisuje Pána Ježiša ako „jednorodeného Syna“, to poukazuje na božskú podstatu Pána Ježiša, ktorý je úplne odlišný od stvorených osôb, ako sú ľudia alebo anjeli. Iného takého ako je večný Otcov nestvorený Syn teda niet.

Svetlo - symboliku svetla a tmy nachádzame už u prorokov Izaiáša a Micheáša.

„...ak sedím vo tme, Pán je mojim svetlom.“ (Mich 7,8)

„Ľud, čo kráča vo tmách, uzrie veľké svetlo.“ (Iz 9,1)

Ježiš sa zjavuje ako Svetlo sveta najmä svojimi činmi a slovami. „Kým som na svete, som Svetlo sveta.“ (Jn 9,5)

„Ja som svetlo sveta.“ (Jn 8,12-20)

Velrada - najvyšší židovský správny a sudcovský orgán. Mala 71 členov. Rozhodovali vo vážnych otázkach občianskeho a náboženského charakteru.

Amen - naozaj, veru, tak je, staň sa. Používa sa na vyjadrenie súhlasu s výrokom iného. Používa sa aj na konci osobnej modlitby s prosbou o vyslyšanie, alebo ako zvýraznenie istoty, že všetky Božie prisľúbenia sa v Kristovi naplnili. Ježiš používa výraz Amen, amen ako formu, aby zdôraznil dôležitosť svojich slov: veru, veru hovorím vám...

SÚVISLOSTI

k Jn 3,1-2: „Farizeji im vraveli: „Aj vy ste sa dali zviať? Vari uveril v neho niektorý z popredných mužov alebo farizejov? ... Jeden z nich, Nikodém, ten, čo predtým prišiel k Ježišovi, im povedal: „Odsúdi náš zákon človeka prv, ako by ho vypočul a zistil, čo urobil?“ Odvrávali mu: „Nie si aj ty z Galiley?! Skúmaj a uvidíš, že z Galiley prorok nepovstane.“ A všetci sa vrátili domov“ (Jn 7,47-48.50-52).

„A predsa aj mnohí poprední muži uverili v neho, ale pre farizejov sa nepriznali k tomu, aby ich nevyhlúčili zo synagógy, lebo ľudskú slávu mali radšej ako slávu Božiu“ (Jn 12,42-43).

„Prišiel aj Nikodém, ten, čo bol kedysi u neho v noci. Priniesol asi sto libier zmesi myrhy s aloou“ (Jn 19,39).

k Jn 3,3: „Veď ste sa znovuzrodili nie z porušiteľného semena, ale z neporušiteľného: Božím slovom, živým a večným“ (1Pt 1,23).

„On nás zo svojej vôle zrodil slovom pravdy, aby sme boli ako prvotiny jeho stvorenia“ (Jak 1,18).

k Jn 3,3-4: „Tu mu prinášali deti, aby sa ich dotkol. Ale učeníci, ich okrikovali. Keď to Ježiš videl, namrzený im povedal: »Nechajte deti prichádzať ku mne! Nebráňte im, lebo takým patrí Božie kráľovstvo. Veru, hovorím vám: Kto neprijme Božie kráľovstvo ako dieťa, nevojde doň«“ (Mk 10,13-15).

k Jn 3,4-5: „Ale ja som svoju dušu upokojil a utišil. Ako nasýtené dieťa v matkinom náručí, ako nasýtené dieťa, tak je moja duša vo mne“ (Ž 131,2).

k Jn 3,5: „Ani ja som ho nepoznal, ale ten, čo ma poslal krstiť vodou, mi, povedal: »Na koho uvidíš zostupovať Ducha a spočinúť na ňom, to je ten, čo krstí Duchom Svätým«“ (Jn 1,33).

k Jn 3,6: „A Pán povedal: »Môj Duch neostane dlho v ľuďoch (pre ich poblúdenie), lebo sú len telo«“ (Gn 6,3).

k Jn 3,7: „Duch oživuje, telo nič neosoží. Slová, ktoré som vám povedal, sú Duch a život“ (Jn 6,63).

„Tak je to aj so zmŕtvychvstaním: seje sa porušiteľné, vstáva neporušiteľné; seje sa potupené, vstáva slávne; seje sa slabé, vstáva mocné seje sa telo živočíšne, vstáva telo duchovné. Ak jestvuje živočíšne telo, jestvuje aj duchovné. Tak je aj napísané: „Prvý človek, Adam, sa stal živou bytosťou;“ posledný Adam oživujúcim Duchom. Ale nie je prv duchovné lež živočíšne, až potom duchovné. Prvý človek zo zeme, je pozemský; druhý človek je z neba. Aký je ten pozemský, takí sú aj ostatní pozemskí; a aký je nebeský, takí sú aj ostatní nebeskí. A ako sme nosili obraz pozemského, tak budeme nosiť aj obraz nebeského. Hovorím však bratia, že telo a krv nemôžu byť dedičmi Božieho kráľovstva, ani porušiteľnosť nebude dedičom neporušiteľnosti“ (1Kor 15,42-50).

k Jn 3,10-12: „Bože mojich otcov a Pane milosrdenstva, ty si všetko urobil svojím slovom a v svojej múdrosti si stvoril človeka... Daj mi múdrosť, prísediacu na tvojom tróne, a nevylučuj ma spomedzi svojich detí, lebo ja som tvoj sluha a syn tvojej služobnice, človek slabý a krátkeho života a neschopný pochopiť právo a zákon. Lebo aj keby bol niekto z ľudí dokonalý, a chýbala by mu tvoja múdrosť, nebol by ničím. ... S tebou je múdrosť,

ktorá pozná tvoje diela, ktorá bola pri tom, keď si tvoril svet a vedela, čo tvojim očiam lahodí a čo je správne podľa tvojich príkazov. Vyšli ju zo svojich svätých nebies, poslali ju z trónu svojej velebnosti, aby bola so mnou a so mnou pracovala, aby som vedel, čo sa ti páči. Lebo ona vie a chápe všetko, ona ma bude rozvážne viesť pri mojich skutkoch a bude ma chrániť svojou slávou. ... Lebo kto z ľudí môže poznať Božie úmysly? Alebo kto môže pochopiť, čo chce Pán? Nesmelé sú totiž myšlienky smrteľníkov a naše plány neisté. Lebo dušu zatažuje krehké telo a pozemský príbytok ťaží myseľ mnohými starosťami. My ťažko chápeme veci na zemi, s námahou nájdeme, čo je na dosah. Kto by teda vyskúmal, čo je na nebi? Kto by poznal tvoju vôľu, keby si mu ty nedal múdrosť a nezoslal z výšin svojho Ducha Svätého? Len tak sa vyrovnali cesty ľudí na zemi, len tak sa ľudia dozvedeli, čo sa páči tebe; teda múdrosť ich zachránila“ (Múdr 9,1-2.4-6.9-11.13-18).

k Jn 3,11: „Kto prichádza z neba, je nad všetkých a svedčí o tom, čo videl a počul, ale nik neprijíma jeho svedectvo“ (Jn 3,31b-32).

„Keď to počuli jeho učeníci, mnohí z nich povedali: „Tvrdá je to reč! Kto to môže počúvať?!“ Ježiš vedel sám od seba, že jeho učeníci na to šomrú, a opýtal sa ich: „Toto vás pohoršuje? A čo až uvidíte Syna človeka vystupovať ta, kde bol predtým?“ (Jn 6,60-62).

k Jn 3,11-12: „Ich koniec je záhuba, ich bohom je brucho a hanba je slávou tých, čo zmýšľajú pozemsky. Ved' naša vlasť je v nebi. Odtiaľ očakávame aj Spasiteľa Pána Ježiša Krista“ (Flp 3,19-20).

„Ježiš jej povedal: „Už ma nedrž, ved' som ešte nevystúpil k Otcovi; ale choď k mojim bratom a povedz im: Vystupujem k môjmu Otcovi a vášmu Otcovi, k môjmu Bohu a vášmu Bohu“ (Jn 20,17).

k Jn 3,13: „Boha nikto nikdy nevidel. Jednorodný Boh, ktorý je v lone Otca, ten o ňom priniesol zvest'“ (Jn 1,18).

k Jn 3,14: „Od vrchu Hor tiahli ďalej smerom k Červenému moru, aby obišli edomskú krajinu. Cestou bol ľud netrpezlivý, ľud šomral proti Bohu a proti Mojžišovi: „Prečo ste nás vyviedli z Egypta? Aby sme pomreli na púšti? Niet chleba, niet vody a tento biedny pokrm sa nám už hnusí!“ Za to Pán poslal na ľudí jedovaté hady. Ony hrýzli ľud a z Izraelitov mnoho ľudí pomrelo. Tu prišiel ľud k Mojžišovi a povedal: „Zhrešili sme, keď sme šomrali proti Pánovi a proti tebe. Pros za nás u Pána, aby od nás odňal hady!“ A Mojžiš prosil za ľud. Tu Pán povedal Mojžišovi: „Urob medeného hada a vyves ho na žrd! Potom každý kto naň pozrie, ostane nažive. Mojžiš teda urobil medeného hada a vyvesil ho na žrd. A keď niekoho hady uhryzli a on pozrel na medeného hada, ostal nažive“ (Nm 21,4-9).

„A ja, až budem vyzdvihnutý od zeme, všetkých pritiahnem k sebe“ (Jn 12,32).

k Jn 3,16: - prečítaj si 22. kapitolu knihy Genezis!!!

„Čo teda na to povieme? Ak je Boh za nás, kto je proti nám? Keď on vlastného Syna neušetril, ale vydal ho za nás všetkých, akože by nám s ním nedaroval všetko?“ (Rim 8,31-32).

„Napokon k nim poslal svojho syna, lebo si povedal: „K môjmu synovi budú mať úctu““ (Mt 21,37).

„A Božia láska k nám sa prejavila v tom, že Boh poslal svojho jednorodného Syna na svet, aby sme skrze neho mali život“ (1Jn 4,9).

k Jn 3,17: „Ved' v Kristovi Boh zmieril svet so sebou a nepočítal ľuďom ich hriechy“ (2Kor 5,19).

„A žene povedali: „Už veríme nielen pre tvoje slovo, ale sami sme počuli a vieme, že toto je naozaj Spasiteľ sveta““ (Jn 4,42).

„A v nikom inom niet spásy, lebo niet pod nebom iného mena, daného ľuďom, v ktorom by sme mali byť spasení“ (Sk 4,12).

Jn 3,18: „Ak niekto počúva moje slová, a nezachováva ich, ja ho nesúdím, lebo som neprišiel svet súdiť, ale svet spasiť“ (Jn 12,47).

k Jn 3,19: „Pán je moje svetlo a moja spása, koho sa mám báť?“ (Ž 27,1).

„A Ježiš im zasa povedal: „Ja som svetlo sveta. Kto mňa nasleduje, nebude chodiť vo tmách, ale bude mať svetlo života“ (Jn 8,12).

k Jn 3,20: „To títo sú odporcami Svetla, jeho cesty neuznávajú a na jeho dráhu sa nevrátia: Už na svitaní vstáva vražedníka zabíja núdzných bedárov; a v noci sa ako zlodej dobýja. Na tmú striehne aj zrak cudzoložníka. Vraví si: „Ani oko ma nevidí!“ a tvár si halí závojom. Do domu sa za tmy vlámava a cez deň sa zamyká. Títo všetci nepoznajú svetlo, lebo ranný svit im tieňom iba je a keď rozodní sa, hrôza schvatne ich“ (Jób 24, 13-17). „Nemajte účasť na jalových skutkoch tmy, radšej ich odhaľujte, lebo to, čo oni potajomky robia, je hanba aj hovoriť“ (Ef 5,11-12)

k Jn 3,21: „Vy ste svetlo sveta. Mesto postavené na návrší sa nedá ukryť. Ani lampu nezažnú a nepostavia pod mericu, ale nasvietnik, aby svičila všetkým, čo sú v dome. Nech tak svieti vaše svetlo pred ľuďmi, aby videli vaše dobré skutky a oslavovali vášho Otca, ktorý je na nebesiach“ (Mt 5,14-16).

„Ale všetko, čo sa odhalí, svetlo vynesie najavo, a všetko, čo je zjavné, je svetlo. Preto hovorí: „Prebud' sa ty, čo spíš, vstaň z mŕtvych a bude ti svietiť Kristus!“ (Ef 5,13-14)

súvislosti u Otcov a v učení Cirkvi

Augustín Ak sa narodíš z Ducha, budeš duch, a kto sa z Ducha ešte nenarodil, nebude vedieť, odkiaľ prichádzaš ani kam ideš. To znamenajú slová „tak je to s každým, kto sa narodil z Ducha.“

Teofylakt Nech sa teda hanbí Macedónius, ktorý bol proti Duchu a tvrdil, že Duch Svätý je len sluha. Duch Svätý koná z vlastnej moci, kde chce a ako chce. sa hľadačmi spásy.

Ján Zlatoústý, Komentár k Jánovi Stále ešte zotrúva v židovskej malichernosti a stále sa pýta, hoci dostal taký jasný príklad. Preto mu Kristus napokon hovorí tvrdšie: Ježiš mu odvetil: Ty si učiteľ Izraela, a toto nevieš?

Augustín, Traktáty na Jánovo evanjelium Čo myslíme? Chcel Pán tohto židovského učiteľa akoby uraziť? Chcel, aby sa narodil z Ducha, a nik sa nenarodí z Ducha, ak nie je pokorný, lebo z Ducha sa rodíme len vďaka pokore. On však bol pre svoj učiteľský úrad nadutý a zdalo sa mu veľmi dôležité, že je židovským učiteľom. Pán ho teda zbavuje pýchy, aby sa mohol narodiť z Ducha.

Haymo Otázka je, prečo sa vyjadruje v množnom čísle: „hovoríme o tom, čo poznáme“. K tomu treba povedať, že to hovoril jednorodený Boží Syn, ktorý tak ukazoval, ako je Otec v Synovi a Syn v Otcovi, a ako z oboch vychádza nedeliteľný Duch Svätý.

Alcuin Alebo hovorí v množnom čísle v zmysle: ja a tí, čo sa teraz zrodili z Ducha, chápeme, čo hovoríme, a čo vidíme u Otca v skrytosti, dosvedčujeme vonku na svete. A vy, telesní a pyšní, naše svedectvo neprijímate.

Teofylakt To v žiadnom prípade nehovorí o Nikodémovi ale o rode Židov, ktorí zostali v nevere až do konca.

Ján Zlatoústý, Komentár k Jánovi Nie je to prejav rozrušenia ale miernosti. Učí nás tak, že keď budeme niekomu hovoriť, ale nepresvedčíme ho, nemáme sa rmútiť ani hnevať, ale presvedčiť tak, že sa nielenže nebudeme hnevať ale ani kričať, lebo krik prezrádza hnev. Ježiš mal síce učiť o vysokých veciach, no pre slabosť poslucháčov sa často zdržiava a nezaobrá sa stále učením, ktoré je primerané svojou veľkosťou, ale skôr nižšiemu.

Teofylakt Pozri teda, ako tento predobraz vystihuje skutočnosť: podobizeň hada síce mala jeho výzor, no nie jeho jed: a tak aj Kristus, ktorý bol bez hriechu, prišiel v tele podobnom hriešnemu. A keď počuješ slovo „vzdvihnutý“, rozumej pod tým zavesený do výšky, aby aj vzduch posvätil tak, ako posvätil zem, keď po nej chodil. A rozumej pod tým aj oslávený: lebo toto vyzdvihnutie na kríži sa stalo Kristovou slávou: veď keď sa nechal odsúdiť, odsúdil knieža tohto sveta. Adam totiž zomrel spravodlivo, lebo zhrešil, Pán však nespravodlivo, lebo hriech nespáchal. Keď teda, čo nespravodlivo podstúpil smrť, premohol toho, ktorý ho vydal na smrť, a tak oslobodil Adama od smrti. A svoju porážku spoznal na tomto: nedokázal totiž Pána na kríži znechutiť, aby znenávidel tých, čo ho ukrižovali, ba ešte viac ich miloval a modlil sa za nich. Tak sa teda Kristov kríž stal jeho vyzdvihnutím a slávou.

Ján Zlatoústý, Komentár k Jánovi Na základe týchto slov mnohí lenivci vo veľkých hriechoch a z prílišnej ľahostajnosti zneužívajú Božie milosrdenstvo a hovoria „neexistuje peklo, neexistuje trest. Boh nám odpúšťa všetky hriechy“. Treba si však uvedomiť, že sú dva Kristove príchody: minulý, a budúci. Prvý sa uskutočnil nie preto, aby súdil naše skutky, ale aby odpúšťal. Druhý nie aby odpúšťal, ale aby súdil. O prvom teda hovorí neprišiel som svet súdiť (Jn 12,47), lebo keďže je milostivý, namiesto rozsudku dáva načas odpustenie všetkých hriechov najprv krstom, potom pokáním. Lebo keby to nespravil, všetci bez rozdielu by boli stratení: veď všetci zhrešili a chýba im Božia milosť (porov. Rim 3,23). Aby si teda niekto nemyslel, že hreší beztrestne, dodáva o potrestaní neveriacich kto v neho verí, nie je súdený. Hovorí „kto verí,“ a nie „kto skúma“. Čo však, ak je jeho život nečistý? Pavol veľmi rozhodne prehlasuje, že takí nie sú veriaci vyznávajú, že poznajú Boha, ale skutkami ho popierajú (Tít 1,16). To znamená: kto verí, nie je preto súdený, ale bude znášať ťažší trest za skutky. Pre neveru však trpieť nebude.

KKC 219: Láska Boha k Izraelu sa prirovnáva láske otca k svojmu synovi. Táto láska je silnejšia ako láska matky k vlastným deťom. Boh miluje svoj ľud väčšmi ako ženích svoju milovanú nevestu. Táto láska prekoná aj tie najväčšie nevernosti a pôjde až po ten najdrahší dar: „Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna“ (Jn 3,16).

KKC 423: Veríme a vyznávame, že Ježiš z Nazareta, Žid narodený z dcéry Izraela v Betleheme za čias kráľa Herodesa Veľkého a cisára Augusta I., povolaním tesár, ktorý zomrel ukrižovaný v Jeruzaleme pod miestom držiteľom Ponciom Pilátom, za vlády cisára Tibéria, je večný Boží Syn, ktorý sa stal človekom; že „vyšiel od Boha“ (Jn 13,3), „zostúpil z neba“ (Jn 3,13; 6,33) a „prišiel v tele“ (1Jn 4,2), lebo „Slovo sa telom stalo a prebývalo medzi nami. A my sme uvideli jeho slávu, slávu, akú má od Otca jednorodенý Syn, plný milosti a pravdy... Z jeho plnosti sme my všetci dostali milosť za milosťou“(Jn 1,14.16).

KKC 440: Ježiš prijal vyznanie viery Petra, ktorý ho vyznal ako Mesiáša, a zároveň oznámil blízke utrpenie Syna človeka. Tak odhalil pravú náplň svojej mesiášskej kráľovskej hodnosti. Táto náplň spočíva v transcendentnom (božskom) pôvode Syna človeka, ktorý „zostúpil z neba“ (Jn 3,13), a zároveň v jeho vykupiteľskom poslaní trpiaceho Služobníka: „Syn človeka neprišiel dať sa obsluhovať, ale slúžiť a položiť svoj život ako výkupné za mnohých“(Mt 20,28). Preto sa pravý zmysel jeho kráľovskej hodnosti ukázal až z výšky kríža. Iba po jeho zmŕtvychvstaní môže Peter pred Božím ľudom vyhlásiť jeho mesiášsku kráľovskú hodnosť: „Nech teda s istotou vie celý dom Izraela, že toho Ježiša, ktorého ste vy ukrižovali, Boh urobil aj Pánom, aj Mesiášom“ (Sk 2,36).

KKC 444: Evanjeliá hovoria, že v dvoch slávnostných chvíľach pri Kristovom krste a premenení, Otcov hlas označuje Ježiša za „svojho milovaného Syna“. Sám Ježiš sa označuje za „jednorodенého Syna“ Božieho (Jn 3,16) a týmto titulom potvrdzuje svoju večnú predexistenciu. Vyžaduje vieru „v meno jednorodенého Božieho Syna“ (Jn 3,18). Toto kresťanské vyznanie sa objavuje už v stotníkovom zvolaní pred Ježišom na kríži: „Tento človek bol naozaj Boží Syn“ (Mk 15,39). Iba vo veľkonočnom tajomstve môže veriaci dať titulu „Boží Syn“ jeho najplnší význam.

KKC 454: Meno Boží Syn označuje jedinečný a večný vzťah Ježiša Krista k Bohu, jeho Otcovi: on je jednorodенý Syn Otca (porov. Jn 3,16.18) a sám Boh. Veriť, že Ježiš Kristus je Boží Syn, je nevyhnutne potrebné, aby bol človek kresťanom.

KKC 458: Slovo sa stalo telom, aby sme tak poznali Božiu lásku: „Božia láska k nám sa prejavila v tom, že Boh poslal svojho jednorodенého Syna na svet, aby sme skrze neho mali život“ (1 Jn 4, 9). „Ved' Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodенého Syna, aby nezhynul nik, kto v neho verí, ale aby mal večný život“ (Jn 3,16).

KKC 591: Ježiš vyžadoval od jeruzalemských náboženských predstaviteľov, aby uverili v neho pre skutky jeho Otca, ktoré koná. Ale taký úkon viery mal prejsť cez tajomné odumretie seba samému pre nové narodenie „zhora“ pod vplyvom Božej milosti. Takáto požiadavka obrátenia zoči-voči takému prekvapujúcemu splneniu prisľúbení umožňuje pochopiť tragický omyl veľrady, keď usúdila, že Ježiš si ako bohorúhač zasluhuje smrť. Jej členovia konali „z nevedomosti“ a súčasne zo „zaslepenosti“ nevery.

KKC 661: Táto posledná etapa zostáva úzko spätá s prvou, čiže so zostúpením z neba, ktoré sa uskutočnilo pri vtelení. Iba ten, ktorý „vyšiel od Otca“, sa môže „vrátiť k Otcovi“: Kristus. „Nik nevystúpil do neba, iba ten, čo zostúpil z neba, Syn človeka“ (Jn 3, 13). Ľudská prirodzenosť ponechaná iba na svoje sily nemá prístup do „Otcovho domu“, do Božieho života a Božej blaženosti. Jedine Kristus mohol človekovi otvoriť tento prístup, „aby sme mali pevnú nádej, že sa ako údy jeho tela dostaneme do nebeskej vlasti, kam nás on predišiel ako naša hlava a pôvodca našej spásy“.

KKC 679: Kristus je Pán večného života. Ako Vykupiteľovi sveta mu patrí plné právo definitívne súdiť skutky a srdcia ľudí. Toto právo „získal“ svojím krížom. Aj Otec „všetok súd odovzdal Synovi“ (Jn 5, 22). No Syn neprišiel preto, aby súdil, ale aby spasil a dával život, ktorý má v sebe. Každý, kto v tomto živote odmieta milosť, užodsudzuje sám seba, dostane odplatu podľa svojich skutkov a môže sa aj naveky zatradiť, ak odmietne Ducha lásky.

KKC 691: „Duch Svätý“, také je vlastné meno toho, ktorému sa klaniame a ktorého oslavujeme s Otcom a Synom. Cirkev toto meno prijala od Pána a vyznáva ho pri krste svojich nových detí. Výrazom „Duch“ sa prekladá hebrejské slovo Rúach, ktoré podľa svojho pôvodného významu znamená dych, vzduch, vietor. Ježiš používa práve vnímateľný obraz vetra, aby Nikodémovi naznačil transcendentnú (nadmyslovú) novosť toho, ktorý je osobne Dychom Boha, Božím Duchom. Na druhej strane Duch a Svätý sú Božie atribúty (vlastnosti) spoločné všetkým trom božským osobám. Ale spojením týchto dvoch výrazov označuje Písmo, liturgia a teologická reč nevýslovnú osobu Ducha Svätého s vylúčením akejkoľvek možnej zámeny s inými prípadmi použitia výrazov „duch“ a „svätý“.

KKC 720: Nakoniec Duch Svätý začína s Jánom Krstiteľom v predobrazne to, čo uskutoční s Kristom a v Kristovi: navrátenie Božej „podoby“ človekovi. Jánov krst bol krstom na pokánie, krst vodou a Duchom bude novým narodením.

KKC 782: Boží ľud má charakteristické vlastnosti, ktoré ho zreteľne odlišujú od všetkých náboženských, národnostných, politických alebo kultúrnych zooskupení v dejinách: (...) Príslušníkom tohto ľudu sa človek nestáva telesným narodením, ale „narodením zhora“, „z vody a z Ducha“ (Jn 3,3-5), čiže vierou v Krista a krstom.

KKC 1215: Táto sviatosť /krst/ sa volá aj „kúpeľom znovuzrodenia a obnovy v Duchu Svätom“ (Tít 3,5), lebo naznačuje a spôsobuje ono narodenie z vody a z Ducha, bez ktorého nikto „nemôže vojsť do Božieho kráľovstva“ (Jn 3,5).

KKC 1225: Kristus vo svojej Veľkej noci otvoril všetkým ľuďom pramene krstu. A vskutku, už o svojom umučení, ktoré mal podstúpiť v Jeruzaleme, hovoril ako o „krste“, ktorým má byť pokrstený. Krv a voda, ktoré vyšli z prebodnutého boku ukrižovaného Ježiša, sú predobrazmi krstu a Eucharistie, sviatostí nového života. Odvtedy sa ľudia môžu narodiť „z vody a z Ducha“ (Jn 3,5), aby mohli vojsť do Božieho kráľovstva.

KKC 1238: Potom sa modlitbou epiklézy posväti krstná voda (buď v tej istej chvíli, alebo na Veľkonočnú vigíliu). Cirkev pritom prosí Boha, aby skrze jeho Syna zostúpila do tejto vody sila Ducha Svätého, aby sa tí, čo ňou budú pokrstení, narodili „z vody a z Ducha“ (Jn 3,5).

KKC 1257: Sám Pán Ježiš tvrdí, že krst je nevyhnutne potrebný na spásu (porov. Jn 3,5). Preto prikázal svojim učeníkom, aby ohlasovali evanjelium a krstili všetky národy. Krst je nevyhnutne potrebný na spásu tým, ktorým sa ohlasovalo evanjelium a mali možnosť požiadať o túto sviatosť. Cirkev nepozná nijaký iný prostriedok na zaistenie vstupu do večnej blaženosti, iba krst. Preto sa chráni, aby nezanedbala poslanie, ktoré dostala od Pána, čiže postarať sa, aby boli „znovuzrodení z vody a z Ducha“ všetci, ktorí môžu byť pokrstení. Boh zviazal spásu so sviatosťou krstu, ale on sám nie je viazaný svojimi sviatosťami.

KKC 1262: Rozličné účinky krstu sú naznačené viditeľnými prvkami sviatostného obradu. Ponorenie do vody pripomína symboliku smrti a očistenia, ale aj znovuzrodenia a obnovy. Dva hlavné účinky krstu sú teda očistenie od hriechov a znovuzrodenie (nové narodenie) v Duchu Svätom.

KKC 2790: /Otče náš/ Gramaticky slovo „náš“ označuje skutočnosť, ktorá je spoločná viacerým osobám. Je len jeden Boh a uznávajú ho za Otca tí, ktorí sa z neho vierou v jeho jednorodeného Syna znovuzrodili skrze vodu a Ducha Svätého. Cirkvev je týmto novým spoločenstvom Boha a ľudí: spojená s jednorodeným Synom, ktorý sa stal „prvorodeným medzi mnohými bratmi“ (Rim 8,29), je v spoločenstve s jedným a tým istým Otcom v jednom a tom istom Duchu Svätom. Každý pokrstený, keď sa modlí Otče „náš“, modlí sa v tomto spoločenstve: „Množstvo veriacich malo jedno srdce a jednu dušu“ (Sk 4,32).

UŽIVOTNENIE

Každú našu prebdenú noc môžeme zmeniť na nikodémovskú schôdzku so Svetlom. Možno ho stretne iba raz ako Nikodém, ale tá jedna noc rozhodne o celom našom živote. Staňme sa hľadačmi Krista, aby sme sa zmocnili spásy, ktorú nám vydobil.

Nikodém začína rozhovor sebavedomým „vieme“. Na konci je mlčanlivým poslucháčom Slova. Vyznanie viery Izraela tiež začínalo počúvaním, nie poučovaním: „Počúvaj, Izrael...“ Ako môžem počúvať Boha dnes? V modlitbe, v Božom slove, v bratskom napomenutí... Často si myslíme, že aj druhým najlepšie poslúžime, keď niečo ponúkame. Zabúdame, že aj v tomto prípade môže počúvanie lepšou službou. Popros Ježiša, aby ti otvoril srdce ako Nikodémovi, aby si dnes dokázal počúvať Boha zakaždým, keď k tebe prehovorí. A aby si mal srdce otvorené aj vtedy, keď k tebe prehovorí tvoj blížny.

Nikodém sa pýta a dostáva odpovede, ktorým asi veľmi nerozumie, lebo je zatiaľ na ne ešte príliš krátky. Veľmi pravdepodobne sa stáva aj nám, že nie veľmi rozumieme tomu, ako Boh prehovára do nášho života. On nemlčí, len hovorí tak hlasno, že nie sme schopní odpoveď dešifrovať. Ale dôverujme, že Božie odpovede nie sú bez zmyslu. Nikodém neskôr pochopil (por. Jn 7,50-52; 19,39). Ak v dôvere zotrváme pri Bohu, ak vytrváme v túžbe po poznaní jeho odpovede, pochopíme aj my.

Nikodém sa pýta Ježiša: ako sa to môže stať? „Ako sa môže človek narodiť, keď je už starý?“ Aj Mária sa pýta, ale trochu ináč: „Ako sa to stane?“ U Nikodéma zaznieva pochybnosť, že by sa niečo také vôbec mohlo stať. Márii je jasné, že sa to stane, len chce mať jasno, ako k tomu príde. Máme právo sa Boha pýtať, ale namiesto pochybovačných otázok by sme mali podobne ako Mária skôr rozmýšľať, čo tie slová znamenajú. A napokon nezostaňme len pri otázke „ako sa to stane,“ ale s Pannou Máriou povedzme aj to najdôležitejšie: „Nech sa stane!“

Stáva sa, že si o niektorých ľuďoch myslíš, že takí ako oni, nikdy k Bohu neprídu? Môže to byť niektorý tvoj kolega v práci, alebo nejaký (sveto)známy človek, za ktorého nikomu nenapadne sa modliť... Nikdy o nikom nepredpokladajme, že nie je schopný prijať Božiu lásku. Máme nosiť v srdci nádej pre všetkých. Mocou Ducha Svätého sa Boh môže dotknúť kohokoľvek, a preto sa vytrvalo modli za každého, o kom ti Boh vnukne, že potrebuje tvoju modlitbu.

Poznať Písmo nie je to isté ako rozumieť mu. Nikodém ako farizej poznal Písma dobre, ale nepochopil, čo sa v nich píše o Mesiášovi. A preto mu ani nebolo jasné, že Mesiáš sedí oproti nemu. Poznanie nie je to isté ako spása. Je dôležité poznať Sväté písmo. Je dobré, že sa o to snažíš. Ale je oveľa dôležitejšie, aby si spoznal Boha, ktorý sa ti v Písme prihovára a aby si prijal jeho ponuku spásy.

Máme úžasného Otca, ktorý nám dáva všetko: dal nám seba samého vo svojom Synovi. Ak si to uvedomíme, nemôžeme byť znechutení a smutní. Nechajme sa dnes preniknúť touto Božou láskou a so srdcom plným radosti a vďaka ju ponúkajme ďalej.

Pravej láske sa môžeme učiť až vtedy, keď spoznáme Božiu lásku, ktorá sa nám ukázala v darovaní milovaného Syna. Boh nás nemiluje preto, že sme milovania hodní. Miluje nás preto, lebo sme jeho deťmi. Nemáme milovať svojich blížnych preto, lebo si to zaslúžia, ale preto, lebo v Kristovi sú to naši bratia a sestry. Táto nezištná láska urobí milovaným každého, koho sa dotkne, aj nepriateľa. Koho sa dnes dotknem Božou láskou?

Vyvrcholením Ježišovho rozhovoru s Nikodémom je reč o vyvýšení Syna človeka, reč o kríži. Po tomto vyjadrení nasledujú slová o Božej láske. Kríž nie je cestou smrti, ale cestou života, ktorý neústi do tmy noci, ale vo svetle dňa. Hovorí totiž o láske Boha, ktorý „miloval až do krajnosti“ (Jn 31,1), ktorý tak miloval svet. Snažíš sa utieš pred svojim krížom? Dnes sa mu obráť tvárou a objím ho.

Svätý Ján nehovorí nič o tom, ako rozhovor zapôsobil na Nikodéma. Keby si bol niekto tento dialóg vymýšľal, iste by si nenechal ujsť záver o Ježišovom víťazstve a zahanbení vzdelaného farizeja. Evanjelistovi stačí, že bola pred členom veľrady vypovedaná pravda. Nikodém má o čom rozmýšľať. Zrno je zasiate. Ani my nepotrebujeme nič viac, ako zasievať semeno Božieho slova. Vzrast nie je na nás, nad tým sa netrápme. Dobrá sejba, poliata modlitbou, určite nejakým spôsobom vyklíči a prinesie úrodu.

SEBAREFLEXIA

„Ved' každý, kto zle robí, nenávidí svetlo a nejde na svetlo, aby jeho skutky neboli odhalené.“ Stáva sa mi, že sa snažím utajiť niečo, čo som urobil alebo povedal? Robím niečo poza chrbát manžela/manželky, členov rodiny? Nemal by som robiť nič, o čom nechcem, aby sa to moji blízki dozvedeli.

Boh dal svojho Syna nie preto, že by sme si ho zaslúžili. Ani preto, že by predpokladal, že sa mu teraz celý svet vďaka vrhne do náručia. Ba dokonca sme oň ani neprosili. Dal ho jednoducho preto, lebo svet ho potreboval. Sme dosť vďační za túto jeho lásku k nám? Ak nám Boh daj najväčší dar, svojho Syna, prečo by nám nedal aj iné dary, ktoré naozaj potrebujeme pre svoj časný i večný život? Dôverujem tejto nesmiernej Božej добрote? Alebo si myslím, že Boh si svoje dary žiarlivo stráži a len kedy-tedy nám na naše veľké volanie dá nejakú drobnosť?

MODLITBA

Pane, Ty si svetlom. Ty si cesta, pravda a život. Pomôž mi žiť život v pravde. Pomôž mi byť pravdivý k sebe, k tebe aj k druhým. Daj, aby som aj ja bol svetlom a takýmto spôsobom svedčil o tebe. Aby bolo zjavné, že svoje skutky konám v Tebe. Aby som to, čo žiadam od svojich najbližších, aby som žil aj ja.

Pane, ďakujem, že si svojho Syna obetoval aj za všetky moje tajné, skryté hriechy. Ďakujem Ti za tvoju dobrotu, za všetky dary, ktoré mi dávaš. Prosím o milosť uvedomovať si, kým pre mňa skutočne si, Pane. Amen.

ZAPAMÄTAJ SI

Veď Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna, aby nezahynul nik, kto v neho verí, ale aby mal večný život. Lebo Boh neposlal Syna na svet, aby svet odsúdil, ale aby sa skrze neho svet spasil. (Jn 3, 16-17)

KVÍZOVÉ OTÁZKY

1. Vyber správnu odpoveď

Nikodém bol:

- A/ zákonník
- B/ člen veľrady
- C/ príslušník strany farizejov

Pán Ježiš povedal, že do Božieho kráľovstva môže vojsť:

- A/ spravodlivý pred Bohom
- B/ kto sa narodí z vody a z Ducha
- C/ kto sa stane jeho apoštolom

Mojžišov medený had bol predobrazom:

- A/ ukrižovaného Krista
- B/ osudu Izraela
- C/ symbol uctievania Zlého

Boh dal svojho jednorodeného Syna, aby

- A/ nezhynul nik, kto v neho verí, ale aby mal večný život
- B/ dal svetu poznanie o sebe
- C/ sa splnilo Písmo

Ježiš v rozhovore s Nikodémom hovorí o znovuzrození z Ducha. Tento text má zrejme na mysli sviatosť krstu. V krste:

- A/ dostávame Ducha Svätého, princíp nadprirodzeného, Božieho života
- B/ sa človek znovuzrodí
- C/ dostávame záruku nespáchať nijaký hriech

V Starom zákone je reč o znovuzrození z Ducha v knihe:

- A/ Iz
- B/ Ez, Zach
- C/ Joel a iné

Uveriť v „meno“ Jednorodeného Božieho Syna, znamená uveriť v jeho:

- A/ zázračnú moc
- B/ osobu
- C/ nadprirodzené schopnosti

Kde Ježiš (vlastne jeho učeníci) krstil?

- A/ pri hornom toku Jordánu
- B/ pri strednom toku Jordánu
- C/ pri dolnom toku Jordánu

Kde krstil Ján Krstiteľ?

- A/ pri strednom toku Jordánu
- B/ neďaleko Beisanu
- C/ asi 20 km južne od Genezaretského jazera

2. Osemsmerovka

Po vylúštení osemsmerovky doplň vetu sv. Jána Krstiteľa.
Tajnička má 18 písmen.

Sv. Ján Krstiteľ povedal: On musí

N	U	Č	I	T	E	Ľ	R	N	Á
I	S	Ť	L	A	M	Ň	Y	A	M
K	R	Á	Ľ	O	V	S	T	V	O
O	T	U	T	O	V	I	Ž	S	L
D	Í	E	R	O	T	E	I	V	E
É	Ú	U	V	M	U	Š	K	B	T
M	Ú	S	D	S	A	H	O	B	Ť

Nikodém, kráľovstvo, človek, telo, vietor, učiteľ, život, svet, syn, Boh, súd, šum

3. Správne priradiť

1	Ale kto koná pravdu, ide na svetlo, aby bolo vidieť,	A	aby nezhynul nik, kto v neho verí, ale aby mal večný život.
2	Veď Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna,	B	veľmi sa raduje zo ženichovho hlasu. A táto moja radosť je úplná.
3	Kto v neho verí, nie je súdený.	C	že svoje skutky koná v Bohu.
4	A ženichov priateľ, ktorý je pri ňom a počúva ho,	D	potvrďuje, že Boh je pravdivý.
5	Lebo Boh neposlal Syna na svet, aby svet odsúdil,	E	a dal mu do rúk všetko.
6	Kto prijíma jeho svedectvo,	F	ale aby sa skrze neho svet spasil.
7	Otec miluje Syna	G	Ale kto neverí, už je odsúdený, pretože neuveril v meno Jednorodeného Božieho Syna.